

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ разом з ілюстр. додатком „Неділя“ виносить:

на цілий рік 10 зр. — кр.
„чверть року 2 „ 50 „
„місячно — „ 85 „
для заграниці 15 рублів або 24 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ:

у вівторок, четвер, суботу і неділю.

Реданція і Адміністрація „Буковини“ знаходиться в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2), куда всі дописи адресувати належить. — Бюро редакції отворене щодня від 8. рано до 8. вечером.

Христос воскресє!

При радістнім сьвяті Воскресєня Христового разом з житєм, що загально в природі будить ся, відновляють ся і зростають в чоловіці віра в добро і правду на сьвітї, любов до людей і охота постояти за покривджених до загину. Прощаючи після заповіді Христової всім нашим ворогам їх лиходійства, від котрих наш нарід терпить, ми як звичайно так нинї, в великий день Воскресєня тим більше не хочемо сїяти зневіри в серцях руских; ми раді би, щоб оклик: „Горі імїєм серця!“ підняв наші уми понад щоденну злобу і дав нам ясними очима поглянути в сьвітлу будучину нашу; щоб велична пісня „Христос воскресє“ і ся буйна весна, що воскресє тепер по тяжкій зимі, нагадали нам наше народне воскресє, до котрого змагаємо всі, що нарід любимо, хоч нераз і не тими самими шляхами. Одна нам всім сияє мета: сьвідомість народна і добробит народний. В наших згідливих учинках і спорах о першенство будьмо чесними суперниками, котрі тільки о то й змагають ся, хто скорше осьвідомить та піднесе нарід. Нехай з сердець наших щезне як счорний сніг від промінїв сонця, братня ненависть, а місце єї займе виrozumість, терпимість і любов! Одна нам ціль, одна

нам мати Русь-Україна, для неї жиймо і працюймо! Христос воскресє!

Зухвалість московських агентів.

П. Того самого дня, коли Parlamentär помістив наведену в попереднім числі статтю, негідну чесного чоловіка, „Галичанин“ виступив також з подібними думками. Списав їх дописуватель „Галичанина“ со (мабуть В. Щавинський з Відня), мов би в порозуміню з редакцією Parlamentär-a. З сеї статі подаємо важнійший уступ:

„Ми справді не розуміємо — каже „Галичанин“ — який інтерес може австрійська політика мати в піддержуваню всіми можливими способами українїзму. Ми не думаємо, що Австрія схоче воскресити Польщу; не думаємо, що Австрія наміряє відірвати полудневі губернії або Україну від Росії; ще менше думаємо, що Австрія бажає для ослаблення Росії оснувати якесь нове українське царство, котре підпирало би інтереси Австрії на Вєходї. Граф Кальнокий без сумніву знає, що піддержуванем українфільських мрій не ослабить Росії, а противно Росія тільки буде задоволена, коли Українофіли а з ними всі радикальні і анархістичні елементи перенесуть ся

в Галичину, до Львова і Чернівців, де польські політики для них приготовляють широке поле діяльности — против Росії. Українїзм і українофільство не може, крім шкоди, для австрійської політики принести жадної користи. Лишаєм на боці ту обставину, що піддержуванє українїзму зі сторони австрійської політики ніяким чином не може причинити ся до скріплення добрих відносин між Австрією і Росією, позаяк Росія могла би вкінці подібну політику прийняти за піддержуванє польского шовінізму против неї. Але галицко-русский нарід може в накинєнїм єму насильством українофільстві, котре представляє само собою круцяту против єго мови, правописи і історії, цілком справедливо видїти політику, направлену против єго народности і змагаючи до введеня єго на дорогу, котра єму безперечно чужа. Він хоче лишити ся „русскимъ“, яким був від тисячи лїт, а при тїм хоче належати вирост до Австрії і їй лєояльно служити, а не посередно через Поляків, котрі стараються ся єго вмотати в інтереси відбудованя польского королівства.

Розповсюднюванє новомодного українїзму польськими політиками між руским народом в Галичині і на Буковині дїє ся ріжними способами. Для осягненя тої ціли взяли ся польські політики за свою

Писанки.*)

На виставі у Львові минушого року можна було бачити у відділі етнографічнім кільканайцять скриньок, в котрих за склом містили ся тисячі писанок. Богатство взорів на тих великокопних писанках заставляло кожного, хто на них глянув. Звичай писаня єсть розширений, звісно, по цілій Русі-Україні, та ще у нас не найшов ся ніхто, хто би ті ріжнородні взірці з писанок зібрав разом, посортував і видав. У Поляків займав ся сим в останних часах п. Ж. Вольский і др. Фр. Крчек, котрий і видав матеріали, зібрані в Галичині на квестіонарі про писанки. Дістав він кількадесять відповідей, з котрих менше-більше можна довідати ся, коли на Русі, а іменно в Галичині, пишуть писанки, відтак хто сим займає ся звичайно, як пишуть і чим, яких красок užívають до того і т. п. Не від річи буде познакомити коротко наших читачів з дотеперішними дослідями в сій справі.

Показало ся, що звичай писаня писанок помалу щезає і що давнійше писали яйця гарнійше, як тепер. Буває нераз так, що серед громад, в котрих ще задержав ся звичай писанок, якась є громада, що того звичаю вже зовсім не знає. На приклад в Ланчині і Доброгові писанки знає, а в сусідних селах зовсім не знає. Так само в цілій околиці Улянова в цілім повіті „пишуть“, але в самім Улянові того

звичаю нема і міщанки купують писанки у перекупок. Замість писанок в станіславськїм окрузі від Карпат знають тільки галунки однобарвні; аж від товмацького повіта до Буковини, а навіть і в сторону Бучача вже роблять писанки. Чим далше до Буковини, тим рисунки на яйцях гарнійші і правильнійше роблені. На Поділю ж не знають писанок, тільки красєи червоні.

Як в одних сторонах писанки забувають ся, так в других вони навіть щораз більше розширюють ся. Н. пр. в Сокальщині рисунки на писанках бувають тепер гарнійші, як давнійше, а в Топільщині не лише сей звичай не пропадає, але й пирає ся, так само в сусідних селах, де нераз (н. пр. в Рипіанах) добирають незвичайних красок, а то синьої і зеленої. Коломийські писанки славні зі свого артистичного виконаня.

Пишуть писанки звичайно в великім постї при кінці, але буває, що й підчас Великодня і по сьвятах також. В декотрих селах н. пр. в Крехові повіта жовківського малюють також 19. і 20. мая кожного року, а також і перед Зеленими сьвятами; в околиці Витківч в понедїлок великий, в Томину неділю і на Зелені сьвята. В Охримівцях в Збаражчині є приняте, що в велику п'ятницю і суботу пишуть жінки, а в обливаний понедїлок дівчата; в провідну суботу пишуть жінки писанки для дідів, котрі сидять під церквою; дівчата-ж роздають свої писанки хлопцям.

Хто малює чи пише писанки? На то питає не так легко відповісти. Здавалось би, що то

цілком річ дівчат та жінок, а тимчасом не всюди они сїм займають ся. В Соколові, Руднику, Копках і Терногорі займають ся писанєм переважно хлопці і паробки, а лиш часом і жєнщини. Дивно то виглядає, бо звичайно в нижних сторонах займають ся тим дівчата. Писати писанки — то свого рода штука і не кождий до того вдатний; тому нераз декотрі писанки пишуть і на продаж. В квітну неділю або в велику п'ятницю ідуть н. пр. дівчата з Ланчина до Добротова до тої селянки або селянина, що малює писанки. Там уже заставють готові писанки. Дівчина вибирає собі що найгарнійші, але менше о одну, як принесла єць, бо одно яйце лишає за роботу та ще платить по 2 кр. від кождої писанки за фарбу і віск. Так отже маємо на Русі своїх штукарів від писанок і маленький промисл з причини сьвяточного звичаю.

Назви великокопних єць незвичайно численні. Они звуть ся: краски, крапанки, галунки, галочки, галки, сливки, бички (червоні крапанки), писанки, писки і мальованки. Досить чєй назв на непоказну розривку великокопну. Але ще більше є назв на рисунки, що їх пишуть на писанках. Ті рисунки звуть ся ріжно: смєречки, маківки, кривульки, закрочки, драбинки, мережки, місячки, півмісячки, вісточки, ланцущки, шєляжки, влиники, граблі, галузки, шєнєчки (сорочачі ніжки), зьвіздки, хрєстики, палички, мухи, гузички, хміль, рожа, сосонка, Добощ, качєло, церковця, безконєчна, качурики, гуцулки, котачі лапки, на серпи, в ялівці, сосни, слимаки, щіточки, зубці, квітєки, на файки, гребєні, крилата, порожня рожа, сорок влинів, паска, чоботи —

*) Після матеріалу, зібраного др-ом Кречком п. з. „Pisanek w Galicji“ (дві брошурки видає в прр. 1893 і 1894.

давну тактику: Ruścić rusina na rusina, т. є. наняти собі агентів, одних за протекцію і кар'єру, других просто за гроші; одному, котрий знаходить ся на високім становищу, загрозили відкритем его неморального життя і приказали робити все по приказу; у другого покористували ся его критичним материяльним положенням, котре его притискає; иншого знову, котрий не послухав єя, дали на пенсію або постарали ся о перенесенє его на мазури. Крім того оснували ті польські політики рептільні часописи, котрі на сором друкують ся навіть рускими буквами і пропагують підлість, народну зраду і підхлібство. Агенти, у котрих завмерло чувство чести і любви до вітчизни, мають призначене силою свого високого або впливового становища або письмом і бесідою розповсюджувати між руским народом деморалізацію і служити цілям польської політики. От блудні сини Руси і тотовлять їй могилу!"

Так ті два неблудні сини, один Чех з Parlamentär-a, другий галицький Русин, ось що наговорили про нашу найсвятійшу народну справу. По думці Parlamentär-a, котрий лучше знає, що діє ся в Росії, ніж рішаючи сфери в Петербурзі, Славяни мають вступати ся за єдністю російського царства, бо з причини винайдення цової, неісторичної українсько-руської народности — російська нація, ціла Славянщина тепер zagrożена! Наша мова — по думці „брата Славянина," то глупа пісенітниця. Апостоли України жадають розбитя Росії, они завзяті вороги російської нації. Українці Герострати Славянщини. Сьогодні через них Росія zagrożена і тому „alle Mann an Bord!"

Союзник Parlamentär-a, „Галичанин" ширить думку, що Австрія не може мати

інтересу в піддержуванню українізму і українофільства, котре не може Австрії принести ніякої користи; що Росія може вважати сю політику Австрії супротив нашого народу піддержуванем польского шовінізму против Росії. Польський шовінізм а українізм — то одно; українофіли а анархістичні елементи — то також одно; українофільство накинєне нам силою; Русини служать Австрії посередно через Поляків; Поляки старають ся нас вмотати в інтереси відбудованя Польщі — словом всі ті, що дбають о самостійний розвій свого народу, то блудні сини Руси.

До такої невиданої зухвалости посунули австрійські москвофіли свою агітацію! Боронить Росії відродний Чех, забувши, що сотки тисяч Чехів, виємігрувавших на Волинь, там раз на завжди пропали для народу чеського. Боронить Росії відродний Русин, десператська, льокайська душа, котра не може поняти, що можна бути паном на своїй землі, не служачи ані інтересам відбудованя Польщі ані Московщині, — котра за ціну життя нашого народу хоче удержати мирні відносини між Австрією а Росією!...

Але в тих двох статях, наведених нами, міститься вся програма австрійських москвофілів, їх бажання і їх підлота. В слідуєчій числі приглянемо ся ближше тій програмі ренегатів.

Російська освіта і культура в зеркалі статистики.

(Допиць з Росії).

Гляньмо тепер, скільки по університетах російських студентів і як зростала потреба на висшу освіту.

Університети в літах:	1869	1872	1886	1887	1890	1894
В Київі	563	940	2024	2067	1927	2211
В Харкові	565	527	1577	1367	1007	1278
В Одесі*)	320	412	622	559	540	?
В Петербурзі	944	1285	2627	2053	1795	2200
В Москві	1611	1522	8182	3667	3473	3900
В Казані	404	615	1015	878	?	?
В Дорпаті	546	685	1642	2084	?	?
В Варшаві	595	795	1338	1254	1097	833
Разом	5548	6781	14027	13929	—	—

На жаль ми не дістали певної дати студентів в Одесі, Москві і в Казані за рік 1894. Звістия приватні але тільки близькі кажуть, що в тих трьох університетах торік було не більше 3000 студентів. Тоді виходить, що на всю Росію було торік не більше 16.600 студентів, себто одан студент університетський на 6000 загальної людности.

Коли візьмемо саму тільки Україну і лишимо без уваги, що чимало Українців набирають ся висшої освіти в університетах поза Україною, в Москві, Петербурзі, Дорпаті, так стане знати, що на Україні один студент припадає на 4 і пів тисячі людности. Звістно: геть ліпше ніж взагалі по Росії, а все-ж таки і се величина занадто вже мала; найпаче коли згадаємо, що в Галичині один студент взагалі припадає пересічно на 3000 людности, а в Буковині один на 2500.

Що до середніх шкіл — так про них серіозно говорити можна тільки від початку рр. 60., коли в Росії занялось було наче-б то й справді на день! Ще року 1864 на всю Росію було тільки 92 гімназій і в них 30.016 гімназистів; а за 20 літ їх стало геть більше: гімназій 159, прогімназій 65, реальних шкіл 87. Значить на всю європейську Росію середніх шкіл задля загальної освіти є три сотні і одна й п'ять! себто одна школа майже на 3200 загальної людности. З тих шкіл припадає:

Одна школа на	
Шкіл: — загальну людність:	
На губернії українські 46	2600
„ „ „ польські 30	2750
„ „ „ кавказкі 19	3800
На останні губернії 186	3500

Взявши загальне число школярів в тих школах, бачимо, що один школяр припадає в європейській Росії з Кавказом на 1200 чоловіка

*) Медициньського відділу в Одесі нема.

і багато инших. Нарід, видко, радить собі дуже легко при доборі назв на рисунки. Виходить ему рисунок, котрий при уяві уяві подібний до смереки, або ланки сороки, він і зве: смерекою або сорочакою ланкою.

Красою до яєць уживають по селах різних, в одних таких, в других инших, де який звичай. Краски або купують, або самі вирабляють. Купують н. пр. на чорну або червону краску бризеліну (брензелію, бризелію), але за то н. пр. жовту краску добувають самі з лупинок цибулі, жовтиці, кори молодой яблочки або сливки, з пшоком. На синю краску купують „анілію“ (аніліну) і розпускають єї в горівці. На зелену варять зелене збіже, жито, або зіле зеленицю (над Серетом рослину скальну, що зве ся соняшник.) Коли того нема, то завивають в Старім місті яйце в закрашену шматку з якої матерії і варять. На яйці відібе ся краска і візріє шматки.

До „писаня“ на яйцях уживають крім воску приладу, різно званого відповідно до его складу. Називає ся він: кулька, колька, кістка, кошчок, писар, гачок, дзюбок, зелізка або шелюг. Єсть се простий прилад: бляшка зігнєна в рурку і причіплєна до натицка; ігла або й стебло соломки. Таку бляшку або шпильку мачають в розтопленім воску і рисують ним яйця. Сам спосіб писаня єсть майже всюди однаковий. Коли йде о білий рисунок, „пише ся“ его горячим воском при помочи кістки і вкидає ся яйця до фарби. Йде може бути варене або й сире. В станіславівськім і бучацькім повіті пишуть на яйці, що йно знесенім, і мочать его в красці, ба таке „приймає ліпше фарбу“, ніж варене. Коли рисунок має бути різнобарвний, то поступают троха инакше. Тримать ся того, що починають яснійшими красками, а кінчать темвішими. Отже на тих місцях, що мають остати ся

білі, описану воском писанку мочить ся в красці жовтій; відтак покриває ся воском ті місця, що мають лишити ся жовті і вкладає ся до червоної краски, чорної і т. д. Краска мусить перше переварити ся і вистигнути; аж потім кидає ся в ню писанки. Коли они постоять в красці свій час, винимають їх і обтирають суєном або й смажують маслом чи смальцем, щоб блищали. Коли тло має бути яснійше від рисунку, то в сирватці місця не хороєні воском біліють. Яйця посріблють також в декотрих сторонах живим сріблом, а радше срібною цоводокою з зеркала.

Звідки взяв ся звичай писанок, трудно у селян дізнати ся. „Такий вже звичай“ кажуть. Легенд, пословиць і всяких традицій про писанки нема або й є, але дуже мало. Що раз частійше вважають писанки і крашанки тільки прикрасою стола. В Петрові над Дністром в Городищині оповідають, що Марія Магдалина по воскресєнню Ісуса Христа подала Матері Божій писанку і сказала притім: „Христос воскрес!“ В Борках коло Улянова кажуть, що яйця малюють на пам'ятку бичованя Христа, коли кров Его падала на каміне на котрім Его катували, і закрашувала его. В Топільниці в Староміщині є переказ, що ще Мати Божа писала писанки, ддятого тепер і в нас пишуть. Очевидно на подібнім повір'ю основана знана поезія Федьковича, в котрій каже ся, що Мати Божа йшла до Пилата викупляти Сина писанками, та як дізнала ся, що вже Его росняли, зімліла, писанки випали з Єї рук і розкотили ся по цілім світі.

В Коломиїщині розповідають, що при розп'ятю Христа кидали жиди камнем на Него, а з того каміня творили ся мальовані писанки. В Городку є таке повір'є: Коли воєки стояли на сторожі при Вожім гробі, то тримали в руках

каміне, щоб кидати на тих, котрі прийшли би по тіло Христове. Коли-ж Ісус Христос воскрес, гріб затряс ся, попадали лицем до землі, а каміне замінило ся в їх руках на писанки.

Впрочім переказів про писанки мало. Ще на приклад, в Башни кажуть, що коли писанки перестануть існувати, то буде кінець світа, а навіть вірять в се, що помершого на Великдень чоловіка небіжчики на другім світі питають ся, чи суть ще на землі писанки. В Городку переховують писанки через рік і шкаралупками з них підкурюють худобу. Шкаралупки викинені на розсаду мають помагати на русениці; не будуть їсти капуста. Кладуть їх також подекуди на сливки, щоб овочі були такі великі, як яйця. Навіть краска писанки має своє значінє. В повіті городецькім красять дівчата яйця на червоно, щоб їх личко було так червоне, як ті крашанки.

В тісній звязі з таємним впливом писанок стоїть справа переховуваня їх через довгий час. Ті, що лучать з ними справу існуваня світа, мусять заховувати звичай мальованя яєць і, видувши писанки, вішають їх на образах, де висять до других свят они служать також і за прикрасу образів до другого Великдня, коли їх заступають новими. В Яблониці над Прутом переховують писанки кілька літ, прикрашаючи ними полиці з посудиною. Переховують також на пам'ятку і аби мали візріти на другий Великдень. А в декотрих сторонах то таки просто товчуть і з'їдають писанки, не дбаючи про ніякі повір'я, забобони і пам'ятки.

Але цікаво ще знати, що робить ся з писанками на сам Великдень, до чого они служать? Писанок уживають передовсім на дарунки; дівчата дають їх хлопцям, особливо таким, котрі їм припали до вподоби, з котрими гуляли і часом напивали ся. Звідси то походить посло-

загальної людності; а частинно на Україні один на 900, в польських губерніях на 750, на Кавказі на 1200; по останніх губерніях 1 на 1450. — Пересічний вивод по останніх губерніях стане ще гіршим, колиб ми відкинули губернії прибалтиччі і литовські.

Треба сказати, що велика більшість дітей духовенства набирає ся спеціальної освіти в спеціальних школах, духовних семінаріях і духовних училищах. Возьмемо і отсі школи, возьмемо і всі інші спеціальні середні школи і тоді до цифри наведеної в горі треба додати 4500 і тоді на сам кінець добудемо, що один ученик середніх шкіл припадає на 750 чоловіка загальної людності.

Що до освіти жіноцтва, так треба зауважити, що на Україні дівочі школи були ще з початку XI віку. Не відомо скільки їх було і яка властиво була їх програма. Однак-ж історія України взагалі свідчить нам, що жінщина на Україні не була рабинею темноти, не була невольницею свого чоловіка, невольницею життя в „теремах“, а була чоловіком майже рівноправним. Еманципація жінщини в Московщині починає ся властиво за часів царя Петра I. Видимо, що навіть цариця Параска (кінець XVII в.) ледви вміла писати. Першу середню дівочу школу („інститут благородних дівчат“) організовано в Петербурзі р. 1764; а про дівочі гімназії почали піковати ся лишень за царя Олександра II. і вже р. 1869 було 61 дівоча гімназія. Вкупі з усіми іншими середніми школами для дівчат — було того року 17400 учениць. — За час царювання Олександра II Росія ні вчому не зробила такого значного поступу як в освіті жіноцтва. Знаємо, що з початку років 1870 були організовані в Петербурзі виспі жіночі курси медичинські і інші. — На превеликий жаль і тяжку шкоду за царя Олександра III, здає ся року 1884 і медичинські жіночі курси в столиці і загально освітні жіночі курси в Києві скасовано! Та і взагалі царюване Олександра III. не сприяло процяганню середньої і висшої освіти, навпаки освіту спинали всякими заходами. Досить згадати відомий циркуляр міністра освіти Делянова виданий р. 1888. — В переддень свого 50 літнього ювілею, немов умисне на те, щоб придбати з ласки царя титул графа, Делянов заборонив приймати до гімназій дітей куховарок, прачок, покоївок і інших слуг.

А проте жіноча освіта зростала. З року 1887

видає: „Не крутила ся (гуляла) спідничка (дівчинка), не вкрасила ся писаночка“. Так припо-відають в лівських сторонах. За відспівані пісні дівчатам на Великдень жадають парібки в Яворові писанок кобілку. В Городецьмі дівчата дають у провідну неділю писанки тим паробкам, котрі в запусі з ними танцювали, запрошували їх на весілля або їх приймають в корнімі. В обливаний понеділок викуляють ся декуди писанками від немілої купелі. Але паробки яко сильніші, дуже часто видають дівчатам писанки силоміць. В Ланчині в рускій частині села старші паробки і дівчата сходять ся в обливаний понеділок коло церкви і тоді починає ся роздаване писанок в такий спосіб: приходять паробки до дівчини і жадає від неї писанки. Коли йому подарує добровільно, то добре; колиж ні, то силою відбирає, а тій що опирає ся, роздуває писанку за пазухою, чим очевидно робить шкоду в одязі, особливо, коли яйця не варені. — Як котрий паробок дістане писанки, то зараз видають йому єї з рук молоді жінки, що в осени або в запусі повиходили замуж, а минулого року були ще дівками. Для того трудно паробкови принести яку писанку до дому. В Доброві, сусіднім рускім селі, троха инакше відбуває ся та церемонія. Так само як в Ланчині сходять ся коло церкви, паробки снують ся або стоять довкола неї або й сидять, надходять дівчата і роздають писанки без ніякої просьби і крику.

За те мусять паробки з тими дівчатами потанцювати в провідну неділю. Виходить отже, що дівчата таким дешевим способом відплачують ся паробкам за те, що забавляють їх. Добре й то! Писанка — то взагалі у дівчат гріш, котрим платять паробкам за давні прислуги і за будучі. Котрому паробкови подає писанку дів-

бачимо в Росії 394 гімназій, про гімназій і інших середніх шкіл і в них 85000 дівчат; одну значить гімназистку майже на тисячу загальної людності. Частинно такі виводи: одна дівчина ходить до середньої школи в польських губерніях з 900 осіб жіночої людності, в кавказких з 715, в українських з 550, в останніх губерніях з 640. Але-ж що до польських губерній так наведені дані не треба уважати за певного свідка невисокого ступня освіти жіноцтва, памятаючи що Польки взагалі з великою неохотою посилають своїх дітей до шкіл непольських і в кого є хоч яка така спромога давати дітям освіту не в російській школі, той не пустить дітей в ту школу, де нехтують національне почуте Поляків.

Усі наведені в горі дані показують нам, що середня освіта на Україні стоїть на висшому ступні, ніж в Росії взагалі, ніж в губерніях велико-руських. Те саме кажуть нам і дані елементарної освіти; але я не подаю тих дат єдине через те, що по Україні нема ніже єдиної школи, де-б учили мовою народною; а через те освіта елементарних шкіл обрусительних великої ваги на Україні немає. До того-ж треба додати, що на Україні і читати народова нічого: книжок російських школярі, навіть окінчивши школу, майже не розуміють, а книжок українських не дає друкувати цензура. Утиски українського слова взагалі от-от дійдуть до того ступня, якого зазнало на Україні слово польське. Початок таких утисків зробив ще генерал губернатор Безак: він р. 1865 видавав ся до Синоду через міністра внутр. справ, що-б усіх попів православних з правобережної України перенести в губернії великорускі, а на Україну прислалі попів великоросів. Після того р. 1866 з його-ж таки ініціативи Синод видав правобережним попам „інструкцію“, наказ, що-б вони потайно, так щоб ніхто сего не помітив, стерегли (слідили) за тим, якої мови парафіяне уживають в житті родинному, навчати їх нехтовати „мужичу“, себ то рідну мову; стежити про що і як думають парохвіяне; винитувати їх думки на с п о в і д і і про те посылати доноси начальству. А року 1868 видаючи „Правила обх охр анені вь народѣ православної религіи“, — синод 20. листопада знов наказує попам — стежити, що-б парафіяне правобережної України в житті родинному не розмавляли по польськи, а вживали мови російської. Що-б попи, яко мога більше пильновали справити оті накази, найпаче часто епар-

чна — то знак, що сей паробок їй подобає ся. Але як завсїгди у свѣті, так і при тій нагоді показує ся кастовість і посажна дівчина не подасть писанки бідному паробкови, а багатий паробок не покаже ся ласкавим для бідної дівчини...

В Стубенку в повіті перемискім очевидно з побожности складають дівчата що найкрасші писанки також сьвященикови або дякови в дарунок. В Гуті Обединській коло Потіліча жінки й дівчата дають такі дарунки сьвященикови при мированю. Там також є звичай класти писанки на могилках померших свояків і знайомих, звідки забирають їх жебраки, що приходять молити ся.

Наконець додати треба, що писанками молодіж бавить ся: зійде ся двоє і товчуть писанку; чия пукне, та припадає тому, котрого писанка остала ся ціла. Писанки підкидають в гору і ловлять і т. н. Шкаралупки писанок кидають також на воду і вони плывуть в заморські краї, дати вістку, що з другої сторони моря сьвяткують, або вже сьвятували.

Здає ся так нераз: що можна багато писати про такий малозначний звичай, що єго тільки раз на рік обходять, про писанки, що виглядають всім тільки як розривка? Але то так тільки здає ся. Як би списав у кождім селі пильно звичай що-до писанок, то вийшла би дуже цікава книжка; а як би ще й взірці писанок зібрав, то се був би дуже гарний приносок до рускої народної орнаментики, котрою так справедливо вважаємо ся. Нехай же ті, що народними звичаями інтересують ся, приглядають ся їм близько; наші внуки може вже їх не будуть очима бачити, тільки про них в старих книжках читати.

кіяльна адмі ністрація почала нагадувати їм від року 1891.

А коли такі відносини до мови життя родинного, то чого-ж сподіватися в відносинах до мови шкільної і до книжок?.. Тим-то нічого дивуватися, що на Україні народ книжок майже не читає та не вельми багачко читає їх і інтелігенція. Я кажу „не багачко“ відповідно тому, скільки читають люде де інде за західними межами Росії.

Зросту читання перше за все і більше за все сприяють читальні. Але-ж читальні по селах в Росії нігде нема; про організацію їх почали говорити тільки торік. Біля сеї справи заходив ся був Петербуржський „Комитет Грамотности“; але з заходів його ледви чи вийде що добре; бо з ініціативи міністра внутр. справ Дурново велено забрати той комітет під корми-гу і догляд міністерства освіти.

(Дальше буде).

Перегляд політичний.

Віче делегатів студентів австрійських техніків ухвалило резолюцію, котрою домагає ся у-становлення на основі теперішніх іспитів титулу доктора зі всіма політичними правами державно-правної назви стану „інженір“ (архітект) на основі другого іспиту державного для всіх слухачів чотирох фахових шкіл, упорядкування порядку студій і заведення обовязкових викладів правничих, політичних і будівельно-гігієнічних на всіх техніках. Депутация техніків під проводом ректора Чубера була у президента міністрів князя Віндінггреца, у міністра справ внутрішніх і у міністра просвіти та представила їм бажання техніків. П. міністер Багегем висказав здивоване, що й не-техніки уживають титулу інженірів, а др. Мадейский признав технікам рацию, що они домагають ся відповідного титулу і степеня академічного. Під сим взглядом можна сподівати ся незадовго змін.

Молодочехи лагодять ся вже до нових виборів до сойму чеського. Предсідателем комітету екекутивного молодоческої партії вибрано до-теперішнього посла соймового Подлішного. На предсідателя комітету виборчого покликано посла Скарду.

На приказ російського царя зложено комісією з 7 інженерів і заступників різних секцій міністерства, котра має розслідити стан будови сибірської залізничі і виготовити план до єї остаточного викінчення або старий план поправити. — На заявлене губернатора Волині, в котрім жадає ся засноване шкіл рільничих для селян, відповів цар, що сю справу пильно розважить.

З Варшави доносять, що на предложене гр. Шувалова мають бути незадовго заведені в царстві польськім суди присяжних, а в висших урядах адміністраційних мають настати зміни в користь Поляків.

З Петербурга доносять, що послом російським у Відні має стати гр. Капніст. Міністер справ внутрішніх, Дурново, має одержати посаду куратора особистих справ цариці-вдови, а другий єго товариш, командант жандармерії ген. Шебека, має також уступити. Перший товариш міністра справ внутрішніх Шипягін має стати шефом царської канцелярії для просьб.

З Білгороду доносять, що переговори з королевою Наталією в справі єї приїзду до Сербії розбили ся і она позістане і дальше за границею.

Досить сенсацийну вість подає з Риму аґенція Стефанього. Ото доносить она, що правительство болгарське має предприняти кроки в справі признанн єн. Фердинанда князем болгарським.

Договори в справі заключення мира між Японією а Хинами ведуть ся тепер цілком нормально. Япон заявив, що хоче Хіни зробити приступним для торговельного руху і вказати дорогу до мира, поступи і добробиту, а не йде Японією о привілеї торговельно-політичні перед іншими народами. Головні услівя для привернення мира ось які: Виплата високо го відшкодо-

ваня воєнного, признане незалежності Кореї, відступлене Японією острова Формоза і манджурського півострова Ляо-Тонг. Окрім того диктує Японії цілий ряд додаткових умов: Ввозне машин до Хіти має бути вільне, чужинці мають право будувати фабрики, а ріки мають бути точно означених міст бути отвореними для міжнародної торгівлі. Услівля суть отже досить тверді, але є надія, що прийде до обоюдної порозуміння.

Дрібні вісті.

Від видавництва. З нинішнім числом розсилаємо перше число „Неділі“, ілюстрованого, популярного додатку до „Буковини“. — залучаємо також перекази, для ужитку тих, що хочуть переплачувати нашу часопис. — Мусимо тут ще перепросити наших вив. читачів за лихий папір, на якому тепер „Буковина“ друкує ся, бо замовлений кращий папір ще не наспів до друкарні. Слідуючі числа появлять ся вже на кращому папері.

Іменоване. Батько міністра скарбу др. Пленера, Ігнатій Пленер, іменований канцлером ордену залізної корони. Це почесне місце займав перед тим лицар Гіє.

Перенесення. Радник правительствений Кароль Вольфарт буде від 1. мая урядувати як староста в Кімполонзі, а дотеперішній управитель того ж староства Вісаріон Грібовський перенесений як секретар правительствений до Чернівців. — Комісар повітовий Антін Патак перенесений з Чернівців до Вишніці, а концепт правительствений Іван Бумбаку з Вишніці до Чернівців.

Конкурси виписані до обсаджень місця учителя при школах в Кічері і низших Ширівцях з викладовою мовою рускою. Речення до подавання 10. мая с. р.

41. полк піхоти буде, як кажуть, в осени з Чернівців перенесений до Прешбурга на Уграх. Однак перед тим візьме він участь в маневрах корпусів XII. (Сибір) VII. (Темешвар), котрі то маневри досягнуть ся аж під Чернівці. Натомість сю вість зі Львова заперечують рішучо черновецькі сфери військові.

Стан здоров'я впреосов. Митрополита Морара Андрієвича, котрий занедужав тяжко на інфлюенцу, погіршив ся тепер так, що будить в цілім краю загальне занепокоєння і очікування поліпшення. Впреосов. Митрополит — чоловік віковий, має 77 літ; тому у него інфлюенца, що тепер ширить ся в Чернівцях, викликала таку грізну недугу.

Відозва. До дорогих земляків! Христос воскрес! Вітаємо Вас щирі, любі, дорогі Земляки сими словами, котрими цілий мір руский в день Воскресення Господа вітати ся буде. Слова то радости і веселі, слова що вістять нам воскресення з мертвих до життя! Воскресає земля, воскресають рослини, животики вилазять з своїх нор і прямують до сонця і наші серця пруть ся щасливі і веселі тою радістю душевною до сон-

ця Правди, до Законодателя любови, що каже нам обняти друг друга — и найбільшого брата, що учить нас любити і ворогів наших. Любовою, мов вінцем з цвітів, зв'язаний мір людський в одну велику семью; — любім ся отже і помагаймо собі ділом, словом, радою, — і не жалуймо лептв, хоч би дрібні, на діла народні, бо що даємо для народа, собі даємо. Маємо тут на думці перед иншими діло будови народного театру. Поручаємо се дороге і важне діло Вашій любові і Вашій ошці дорогі Земляки і працаємо Вас словами: Христос воскрес!

Від комітету будови руского театру.

Великі повені навістили в останніх днях місяця марта і перших днях цвітіння галицької околиці над ріками: Дністер, Болозівка, Стривж, Бистриця, Стрий, Сян, Буг і инші. Величезна повінь навістила іменно Сокальщину. Спокійний звичайно Буг почав нагледь прибувати. Надійшла вість, що вода заливає велике село Сілець і що небезпечність грізна. Зараз вислано з Сокаля ратункові човна. На другий день вода затопила в Сільці до 200 будинків і люди мусіли виступити з домів. Ріка розлила ся на 10 кілометрів в ширину. Вода прибувала що раз більше. загрожала міст в Сокалі. Найвищий стан води, невіданий від 40 літ, виносив висше 7 метрів понад zero. Як далеко засягнути оком, все було під водою. В надірчих селах множество домів у воді. В Сокалі здержано комунікацію возову через міст на Бузі і лише пішки перепускали. Залиті були доохрестні дороги, а між ними доїждова дорога від двірця до Сокаля, на котрій відбувала ся комунікація човном на просторі около 100 метрів. Також залиті були дороги, що ведуть по лівім березі Буга від залізничного двірця до Угринова і инших місцевостей. Передмісте Сокаля, Забужжя, навістила повінь і около 50 домів під водою, а між ними також нова школа. Про сю повінь писали з Кристинополя під днем 31. марта: Ріка Буг виступила сими днями з берегів в таких розмірах, як того й найстарші люди не памятають. Вночі з 29. на 30. марта вода піднесла ся нагледь до такої висоти, що передмістя, положені в полудневій і східній стороні містечка, найшли ся під водою. Більше як 60 домів, переважно християнських, забрала вода і наробила величезного спустошення. Краєва дорога до Львова і доїзд до залізничного двірця, стоїть також під водою. Ратункова акція з причини нестачі потрібної кількості човен, була дуже утруднена. Сусідні села Добратин, Пархач і Сілець потерпіли також дуже багато, особливо послідня громада, положена над рікою Ратою. В селі нема хати, в котрій не було би води. Там ратували люди своє житє, глядаючи пристановища на дахах.

На вість про велику повінь, що 29. марта і в слідуючих днях навістила надбужанські сторони, іменно новітню сокальську, удали ся послі Вахнянин і Мілевський до міністра внутрішніх справ Бакегема, з представленням потреби, щоб держава прийшла в поміч тамошнім потерпілим жителям. П. Міністер прирік уділити відповідну поміч по вислуханню сировоздана галицького намістника і сокальського старости. Акція та видалась обом послам Сокальщини через то бо-

конечною, позаяк з суми 160.000 зр. призначеної на допомоги бідних у всіх краях коронних, на Галичину припаде лиш незначна квота.

Також инші сторони понад ріками потребують помочи, бо води наробили скрізь багато шкоди. Сніги були великі, а ту нараз розтаяло і дощ знов, через що всі води незвичайно прибули. Н. пр. в Сокалі на Забужжя сягала вода понад вікна, а човном можна було їхати понад плоти і парканя. Тепер уже всюди в Галичині води опали, а люди рахують свою шкоду, котрої їм ніхто не верне.

Жида в Австрії. В 1869. році виказала конскрипція в Долитавщині на 20.385.000 душ 812.220 жидів. В 1894 році на 23.895.000 мешканців було в Австрії вже 1.143.000 жидів. З сего виходить, що жидівське населення збільшило ся за послідних 25 літ о 39% в Долитавщині а в поодиноких краях і більше, на пр. в Австрії. Долішній о 46%. Між тим загальне число населення в Австрії збільшило ся в послідних 25 літах лиш о 16%.

Замах на пам'ятник. З Будапешту доносять, що вночі з 1 на 2 цвітіння, около 1-ої години замічено на площі св. Юрія коло пам'ятника генерала Генціого (оборонця Будапешту 1848 р. против Мадярів) якогось порядно одітого мужчину, котрий запалив якийсь предмет, а відтак утік. По хвили дав ся чути страшний гук. Всі шибби в сусідніх домах повилітали. Сторожка в королівській палаті виступила під оруже, а поліція збігла ся з усіх сторін і побачила, що пам'ятник мало ушкоджений. Винувника замаху бачив один урядник міністерства скарбу і кількох поліціянтів, як він утікав. Они поступали за ним, але в одній улиці пропав він їм з очей. Вибух був такий сильний, що коли би бомба була підложена лиш троха ближше пам'ятника, то була би его певно рознесла на куснень.

Tinct. capsici compos.
(Pain expeller)
приладжена в антиці Ріхтера, Прага, загальнозвісне втиранє, ландиче біль, можна дістати по ціні 1.20 зр., 70 кр. і 40 кр. за Фляшку майже в кожній антиці. При закупні треба дуже уважати і брати фляшки лиш з охоронною маркою „котвиця“ за правдиві. Центральна розсилка: Ріхтера антика під Зол. Львом, Прага.

В справах женитьби
просимо з довірем звертати ся з пропозиціями до
MARRIAGE COMPANY
В БУДАПЕШТІ 1-3
введеної в найлучші круги.
Скоре і совістне переведенє справи, строго дискретне. — Докладні інформації за 30 кр. в марках почтових.

НОВИЙ ПАРОВИЙ БРОВАР.

У нашім паровім броварі (перше Г е б л я), устроєнім після найновішої системи, вже почали спускати

ВИШИНЖОВЕ ПИВО.

За якість сего пива дістали ми вже дуже прихильні признання. Небавом будемо могли оголосити, що зачнемо спускати

пиво-лежак в бочівки і фляшки.

З глибоким поважанєм

Паровий бровар **Ronchetti Reck & Comp.**
в Чернівцях.

Видає і за редакцію відповідає Осип Маковей.

З друкарні Г. Чоппа.